

Peaarst Väino Tuppits – Seljad tuleb kokku panna

*Keskhaigla sünnitusmaja taasavamine 1992. aastal. Avamas haigla sünnitusosakonna juhataja Margit Sergo ja peaarst Väino Tuppits.
Foto H. Leppikson.*

Dr. Väino Tuppits tuli Tallinna Vabariiklikusse Haiglasse tööle 1970.aastal. Tallinna Vabariiklik Haigla oli kuuekümnendatel-seitsmekümnendatel Eesti meditsiinimaastikul täiesti omaette suveräänsel positsioonil. Vabariikliku haiglana oli ta juhtiv haigla kogu Põhja- ja Kesk-Eestis. Autoriteet selle haigla vastu oli elanikkonna hulgas väga suur. Siin olid olemas kõik meditsiinierialad, siin töötasid oma eriala juhtivad spetsialistid. Ainult mõned näited. Dr. Luule Sepp – sisehaiguste ja hematoloogia osakonnajuhataja, dr. Maie Kalev – kardioloogia osakonnajuhataja, dr. Eldor Mihkelsoo – uroloogia osakonnajuhataja, dr. Bernhard Lehepuu – anestesioloogia-reanimatsiooni osakonnajuhataja, dr. Harri Kruuse – LOR osakonnajuhataja. Peaarstiks oli dr. August Roosileht.

Miks just need nimed? Seepärast, et nad kõik tulid ühelt kursuselt, olid kursusekaaslased. Kui siia lisada veel tollase tervishoiuministri dr. Väino Rätsepa, siis oli see kursus tõesti tugev. „Lavakast“ ju ka ei tule igal aastal sellist kursust, kes tuleb, on ja ka jääb. Arstiabi kaheteljeline graafik Keskhaiglas nägi välja ideaalilähedane – juhtimise vertikaalne telg oli paigas ja ka arstiabi kvaliteedi horisontaalne telg oli sirge ja toimis. Tähtis osakond haiglas oli org-metoodika osakond, mis tegeles rajoonide ravitöö abistamise ja kontrollimisega. Seega oli „meditsiiniturg“ riiklikult jaotatud ja stabiilne. Sellises kollektiivis ole ainult mees, õpi ja arene. Seda dr. Tuppits ka tegi. Välja hakkas lööma tema omadus ja ambitsioon ise asju korraldada mitte oodata kuni keegi teine mõne asja paremaks muudab. Nii et marssalikepike oli tal tõepoolest kitli taskus olemas.

1979.aastal oli Tuppits juba peaarsti asetäitja. See aasta oli Keskhaigla elus suurte

muutuste aasta. Valmis sai Kiirabihaigla Mustamäel, Kesksaiglast läks sinna üle mitu osakonda, lausa korruste kaupa. Aga mis juhtub, kui viiest üksteise otsa laotud telliskivist hakatakse üksikuid kive välja sikutama? Lahkusid stom.kirurgia, neurokirurgia ja lastekirurgia. Kokku kukub ju. Nii oligi.

Uus situatsioon nõudis uusi otsuseid, tuli otsustavalt tegutseda, et täita Kesksaigla uue sisuga. Polnud kerge ajajärk haigla elus. 20. oktoobril 1982 määrati dr. Tuppits paarstiks. Järelikult sai ta hakkama ja oli õige mees uues situatsioonis haiglat juhtima. Kesksaigla staatus muutus, sõna Vabariiklik kadus haigla nimetusest. Veel suuremad muutused ootasid ees, kui vabariik iseseisvus. Kogu Eesti meditsiin astus uude ajajärku, sotsialismist kapitalismi. Hakati rääkima rahast. Tervishoiuökonomikat aga polnud aega õppida, tuli tegutseda sest tuli ellu jääda. Mõningane analoogia „nepi“ ajaga, mis oli Venemaa ajaloost võtta.

Nüüd löid välja dr. Tuppitsa tugevad omadused. Neid oli kolm.

Esiteks, oli tal olemas majanduslik mõtlemine, ta oskas raha lugeda. Teiseks, ta oli ehitaja. Ta oskas ehitusjooniseid lugeda. Kolmandaks oli ta sellest majast välja kasvanud, tundis kõiki töötajaid ja igat ruumi. Selleks, et motiveerida majandusteenistust tööd tegema, organiseeris ta kooperatiivi taolise moodustise. Aparatuuri osas tuli päris „põhjas“ ära käia. (kord nädalas viidi sonograafiat vajavad patsiendid autoga Kiirabihaiglasse, kuna omal sonograaf puudus), et diagnostikaparki hakata välja ehitama. Üks suur ja tähtis ehitus oli silmakliinik, objekt võeti koos silmakliiniku juhataja dr. Aameriga vastu tähtajaks. Silmakliiniku hoone muutis oluliselt ka Kesksaigla välist ilmet. Dr. Tuppitsa seisukoht oli: haiglas ei tohi välja surra erakorraline töö, reanimobiil ei tohi Kesksaiglast mööda sõita, me peame suutelised olema reanimobiili kontingendi omas majas vastu võtma ja abi andma. Ja läks lahti anesthesioloogia-reanimatsiooni ploki ehitus.

*Haigla paarst V. Tuppits detsembris 1984 õdede kutsevõistlusi avamas.
Foto G. Tsvetkov.*

Suurimaks väljakutseks aga oli uue kaasaegse patoloogikumi ehitamine. Vana surnukuur oli sõna otseses mõttes kuur. Surnut tuvastama tulnud miilitsad (pärast politseinikud) ja omaksed minestasid õdvastava vaatepildi ees ja neile tuli valvetoas abi anda. Et Tallinna kesklinnas selline keskajast pärit häbiplekk asub, tuli linna volikogus kõigepealt teadvustada ja siis patoloogikumi ehitamise otsus läbi suruda. „Tuleb seljad kokku panna“ – see oli dr. Tuppitsa lause, kui tuli eesmärgi nimel ühtseks rindeks koonduda. Patoloogikumi nimetas ta oma elutööks. Sama kehtis ka dr. Vello Valdese kohta, kes oli ehituse „hing ja süda“. „Minul peaarstina on elutöö tehtud, kui ma midagi suudan ehitada. Pärast seda võin pensionile minna,“ ütles dr. Tuppits. Ta luges oma kabinetis koos arhitekt Lutsuga ehitusjooniseid ja projekti, küsis ja vaidles, küsis uuesti ja vaidles siis ministeeriumis või ehitustrustis edasi. Ta oli väga järjekindel. Seljad pani ta oma mõttekaaslastega kokku ka 1990.aastal Eesti Töökollektiivide Liidu asutamiskoosolekul, kui oli vaja organiseerida vastasrinnet intritele. Dr. Tuppits usaldas osakonnajuhatajaid ja arste, ta ei ilmunud kunagi suurele visiidile ennast näitama, vaid alati vajadusel. Tema ümber oli tugev meeskond. „Kontoris“ tegutsesid kaadriülem proua Treffner ja pearaamatupidaja proua Epner. Lisaks algul nimetatud tohtritele olid tugevad abimehed ka sünnitusmaja juhataja dr. Sergio ja Polikliiniku juhataja dr. Argo Rooks.

Keskhaigla juhtkond: I reas komsorg Rene Vill, a/ü esimees Maie Laaniste, ülemõde Mall Pöder, peaarst Väino Tuppits, pearaamatupidaja Anne Epner, peaarsti asetäitja kaadri alal Evi Treffner. II reas peaarsti asetäitja org. met. töö alal August Roosileht, peaarsti asetäitja polikliinilisel alal Argo Rooks, peaarsti asetäitja meditsiini alal Juhim Kuraksa, peaarsti asetäitja töövõimetuse ekspertiisi alal Lennart Maurer, peaarsti asetäitja admin. majanduse alal Rein Kask ja peainsener Juosas Videnski. Foto E. Norman, 1986

Juba enne dr. Tuppitsat oli haiglas traditsioon, kus vana-aasta viimasel tööpäeval tegid peaarst, peaarsti asetäitja ja ülemõde ringkäigu haigla kõikides osakondades ja soovisid kõigile tööl viibivatele inimestele „Head vana-aasta lõppu!“ Ilus komme, mida dr. Tuppits järjekindlalt elus hoidis.

Jõuamegi jaanipäeva nädalavahetusse aastal 1994, millal dr. Tuppits lahkus.

Anestesioloogia-reanimatsiooniplokis jäi veel päev-paar lappidega ringi käia ja patoloogikumis toimus külmkambrite häälestamine. Dr. Tuppitsa elutöö oli tehtud, mõlemad ehitused olid valmis.

Skulptor Mati Karmini loodud bareljeef kaunistamas Väino Tuppitsa nimelist auditooriumi Ida-Tallinna Keskhaigla H korpuses. Foto A. Teiss, 22.11.2013

Kus oleme praegu, aastal 2013? Viibime koos imeilusas saalis, kus võib korraldada kontserte tippartistidele. Keskhaigla jälle ehitab, jälle oskab peaarst projekte ja raha lugeda, jälle pannakse kriitilistel hetkedel seljad kokku. Dr. Tuppits peaks olema olukorraga rahul. Ta saab nüüd siin saalis ka rahulikult haigla käekäiku jälgida.

Rein Vahisalu

Peaarsti asetäitja ravi alal 1987-1994